

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/1201-

23. juni 2020

Silåga kraftverk i Rana kommune i Nordland - klage- og innsigelsessak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har den 19.06.2018 gitt Heinbergåga Kraft AS tillatelse til bygging av Silåga kraftverk i Rana kommune i Nordland. Rana kommune har innsigelse til søknaden, og vedtaket er påklaget av Naturvernforbundet i Rana og omegn.

NVE har vurdert innsigelsen og klagen uten å finne grunnlag for å gjøre om sitt vedtak, og har sendt saken til departementet i brev av 25.09.2018.

1. Bakgrunn

Heinbergåga Kraft AS søkte 30.06.2017 om tillatelse til å bygge Silåga kraftverk. Det foreligger to alternative utbyggingsløsninger. Kraftverket vil utnytte et fall på 135/98 m i Silåga, mellom inntak på kote 324 og kraftstasjon på kote 189/226. Kraftverket vil ha en maksimal slukeevne på 2,1 m³/s, som tilsvarer 190 % av middelvannføringen. Installert effekt er oppgitt til 1,9/1,5 MW. Det skal slippes en minstevannføring på 220 l/s i perioden 1. mai til 30. september og 50 l/s resten av året. Kraftverket vil med dette gi en årlig produksjon på 6,0/4,3 GWh.

Rana kommune har fremmet innsigelse til tiltaket. Kommunen mener Silåga kraftverk vil ha for store konsekvenser for landskap og naturmangfold, og mener den samlede belastningen av kraftutbygging i kommunen vil bli for stor. **Fylkesmannen i Nordland** frarår utbyggingen pga. konsekvenser for naturmangfold av regional verdi og i noen grad reindrift. **Nordland fylkeskommune** frarår at det blir gitt konsesjon pga. ulemper for naturmangfold og reindrift. **Helgeland Kraft AS** opplyser at eksisterende nett må forsterkes, og at tiltakshaver på påregne å betale anleggsbidrag for deler av forsterkningen. **Naturvernforbundet i Rana og omegn** anbefaler at søknaden avslås pga. tap av naturverdier og samlet belastning av kraftutbygging. Direktoratet for mineralforvaltning og Statens vegvesen har ingen merknader.

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Steinar Pettersen
22 24 61 39

2. NVEs vedtak

NVE har gitt følgende oppsummering av saken i "KSK-notat 11/2018 Bakgrunn for vedtak":

"I influensområdet til Silåga kraftverk finnes naturtypene slåttemark (A-verdi) og bekkekløft og bergvegg (B-verdi). NVE bemerker at rørtraseen for alternativ 2 forbi slåttemarka kan bli mer utfordrende enn hovedalternativet. Traseen kan etter NVEs oppfatning trolig justeres slik at inngrepet blir minimalt og slåttemarka ikke berørt om dette alternativet får konsesjon. Vannveien til hovedalternativet vil ikke berøre naturverdier av betydning selv om den er vesentlig lengre.

Det blir ingen fysiske inngrep i bekkekløfta i Silåga. I kløfta er det ikke påvist truede arter av karplanter, sopp, mose eller lav som er direkte knyttet til vannføringen, men forlengede lavvannsperioder kan endre artssammensetninger mot mer tørketålede plantesamfunn. Truede dyre- og fuglearter som streifer i influensområdet, kan unngå området i anleggstiden, men blir ikke berørt i særlig grad når kraftverket kommer i drift. NVE mener at sesongtilpasset minstevannføring i Silåga er viktig, da tilførselen av vann og fuktighet har betydning for vegetasjon, insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med tilstrekkelig minstevannføring hele året, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad.

NVE mener at Silåga kraftverk ligger i et område med visse landskapskvaliteter og at det dermed er viktig å begrense de visuelle virkningene av en eventuell utbygging i vassdraget. I planen for kraftverket mener NVE at det er tatt flere hensyn for å begrense de mulige negative konsekvensene for landskap og friluftsliv. Revegetering av midlertidige anleggsområder er viktig for å tilbakeføre noe av landskapets naturlige preg. Sesongtilpasset minstevannføring er også viktig for å ivareta landskaps- og friluftslivsinteressene i området.

For å minske mulige konsekvenser for reindriften vil det være viktig at utløpet fra kraftstasjonen ved Poshøsletta plasseres og utformes slik at den ikke hindrer reinens kryssing av Grønnfjellåga. Det er viktig at rørtraseer og midlertidige anleggsveier tilbakeføres etter endt byggeperiode og å tilpasse anleggstiden slik at den påvirker reinen i minst mulig grad.

Silåga er naturlig beitegjerde for sau mellom gårdene Silåmo og Kvanndal. Fraføring av vann i elva vil redusere gjerdeeffekten. Rørtraseens kryssing av beitegjerdene kan avbøtes med å tilpasse anleggstiden til perioden sauen ikke er i området. NVE vurderer at det er behov for tett kontakt med grunneier under anleggstiden ved en eventuell konsesjon for å unngå konflikter med sauedriften. Oppsetting av beitegjerde ved elva må vurderes i samråd med grunneier.

NVE mener at alternativ 1 vil være mest aktuelt da det gir størst produksjon og minst negativ virkning selv om rørtraseen og utbyggingsstrekningen i elva er lengre enn i alternativ 2. Det kan gjennomføres med avbøtende tiltak uten særlige konsekvenser for allmenne interesser. Alternativ 1 har lavest utbyggingspris, og det vil også overføre vann

til Rabben kraftverk dersom det blir bygget. Alternativet vil også redusere kostnadene for Rabben kraftverk noe, ved at de slipper å bygge overføringen.

NVE vurderer at kostnadene for å bygge Silåga kraftverk (alternativ 1) ligger over gjennomsnittet for andre vind- og småkraftverk som har endelig konsesjon per 1. kvartal 2016, men som ikke er bygget. Kraftverket er vurdert til å ligge blant de dårligste 20 prosent av disse prosjektene. Vi har likevel ikke tillagt dette avgjørende vekt da ulempene etter vårt syn er begrenset. Den lokale interessen for å bygge kraftverket er stor om en legger det store antallet lokale aksjonærer i Grønnfjelldalkraft AS til grunn. Ved en eventuell konsesjon til kraftverket vil det likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten."

3. Innsigelsen og klagen

Rana kommune ved Miljø-, plan- og ressursutvalget fremmet i møte den 21.09.2017 innsigelse til søknaden. Departementet gjengir her rådmannens konklusjon:

"Miljøkvalitetene vi mister med denne utbyggingen, sammen med evt. Rabben kraftverk, - har stor verdi sett i sammenheng med de kvalitetene vi har mistet gjennom de eksisterende kraftutbyggingene i kommunen.

I stedet for å satse på nye utbygginger, står vannforvaltningen i fokus og forbedring av naturmiljøet i kommunen. Rana kommune fremmer derfor innsigelse til Heinbergåga kraft AS sine planer om bygging av Silåga kraftverk i Grønnfjelldalen.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Grønnfjelldalen, som følge av en oppdemming av vassdragene over de omsøkte strekningene, - vil redusere naturverdiene i området og påvirke landskapet på en negativ måte."

Fra Naturvernforbundet i Rana og omegns klage av 11.07.2018 gjengis her hovedmomentene:

"Naturvernforbundet i Rana og omegn vil herved påklage NVE sitt vedtak om å gi Heinbergåga Kraft AS tillatelse til å bygge Silåga kraftverk i Rana kommune. Vi har vært i kontakt med saksbehandler i NVE og er kjent med at saken kommer til behandling i Olje- og energidepartementet da Rana kommune har levert innsigelse på prosjektet. Etter vår vurdering har NVE i sitt vedtak ikke tatt hensyn til:

- 1) samlet belastning på vassdragene i Rana kommune (jfr. Naturmangfoldlovens §10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)),*
- 2) at antall dager med minstevannføring potensielt kan bli langt flere enn søker har oppgitt*
- 3) kunnskapsmangelen vedr. virkningen på naturmangfoldet av tiltaket (jfr. Naturmangfoldlovens §8 (kunnskapsgrunnlaget) og §9 (føre-var-prinsippet)),*
- 4) tiltakets negative påvirkning på verdifullt naturmangfold og brudd med Norges internasjonale forpliktelser i Bern-konvensjonens liste II*

5) overvurdert den samfunnsmessige verdien av et evt. Silåga kraftverk og tilsvarende undervurdert skader og ulemper for allmenne og private interesser (jfr. Vannressurslovens §25)."

4. Departementets merknader

Tillatelse til Silåga kraftverk kan gis om "fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser", jf. vannressursloven § 25 første ledd. Departementet vil drøfte de merknadene i innsigelsen og klagen som er nødvendig for å begrunne avgjørelsen. Departementet kan også ta hensyn til forhold som ikke er berørt i innsigelsen eller klagen.

Samfunnsnytte og prissatte konsekvenser

Departementet mener at den viktigste samfunnsnyttien med Silåga kraftverk vil være produksjon av fornybar energi. Kraftverket kan produsere om lag 6,0/4,3 GWh/år. Tiltaket vil kunne ha positive konsekvenser for lokalt og regionalt næringsliv og sysselsetting under anleggsperioden. Videre kan utbyggingen bidra til inntekter til søker, grunneierne og Rana kommune.

I 2015 ble byggekostnadene for Silåga kraftverk alternativ 1 av søker beregnet til 26,9 mill. kr. Justert til kostnadsår 2019 blir kostnadene 30,3 mill. kr som gir en utbyggingspris på 5,05 kr/kWh. NVE har kontrollert søkers kostnadsgrunnlag, og har kommet fram til at tiltaket vil ha en utbyggingspris på 6,43 kr/kWh justert til kostnadsår 2019. Helgeland Kraft AS har opplyst at det også må påregnes anleggsbidrag for forsterkning av nettet. Dette innebærer at utbyggingsprisen etter NVEs beregninger blir 7,60 kr/kWh. Også alternativ 2 innebærer kostnader for forsterkning av eksisterende nett, og departementet legger til grunn NVEs vurdering om at utbyggingsprisen for dette alternativet er høyere enn for alternativ 1.

Ved NVEs behandling av søknaden om Silåga kraftverk, ble det lagt til grunn at tiltaket ville redusere utbyggingskostnadene i Rabben kraftverk lenger ned i Grønnefjellåga. Departementet har i vedtak av 26.10.2018 avslått søknaden om Rabben kraftverk, og dette forholdet er ikke lenger relevant i vurderingen av Silåga kraftverk.

Prosjektets inntektsside, representert ved nåverdien av prosjektet, inngår som et element i departementets samlede vurdering av prosjektets fordeler og ulemper. Departementet har gjort en beregning av nåverdien basert på oppgitte investeringskostnader fra søker, NVEs kostnadsberegninger, herunder anslag om anleggsbidrag, typiske driftskostnader, forventet produksjon og et utfallsrom for kraftprisen slik det er modellert av NVE fram mot 2040 (høy/lav/basis). Gitt forutsetningene for investerings- og driftskostnader har kraftverket betydelig negativ nåverdi når en legger NVEs basisprisbane til grunn. Også når NVEs høyprisbane legges til grunn er nåverdien negativ. Nåverdien er også negativ når søkers kostnadstall legges til grunn. Usikkerheten i denne fasen er normalt betydelig både når det gjelder faktisk produksjon og kostnader, men departementet vil påpeke at utbyggingsprisen for Silåga kraftverk er høy.

Naturmangfold

I søknadens rapport om tiltakets virkninger på det biologiske mangfoldet, framgår det at en lokalitet av naturtypen bekkekløft og bergvegg vil bli berørt. Lokaliteten er vurdert som *viktig* (B-verdi). Det er ikke registrert rødliste arter, men bekkekløfta har en relativ rik flora, også av kravfulle arter. Moser er kartlagt bare i begrenset grad, og da i forbindelse med en tidligere kartlegging tilbake i 2008. Det framgår av Naturbase at det er potensial for funn av flere kravfulle, og muligens også rødlistede arter.

Både Fylkesmannen og fylkeskommunen frarår at det gis konsesjon til Silåga kraftverk, og legger stor vekt på at tiltaket vil redusere verdien av bekkekløfta. Fylkesmannen mener bekkekløfta er av særlig verdi sett i en regional sammenheng pga. innslaget av kalkgranskog.

Både Fylkesmannen og fylkeskommunen har påpekt at kraftproduksjonen vil være begrenset og ikke kan forsvare ulempene på naturmangfoldet.

Rana kommune har innsigelse til søknaden om Silåga kraftverk. Kommunen legger vekt på at det er bygget ut mye vannkraft i kommunen, og mener det gjenværende naturmangfoldet i Grønfjellåga må bevares urørt.

Departementet legger til grunn at en utbygging av Silåga kraftverk vil redusere verdien av bekkekløfta, og dette vil gjelde begge alternativene. Selv om slipp av minstevannføring til en viss grad kan bøte på ulempene, mener departementet at reduksjonen av verdien av bekkekløfta er av betydning i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Andre forhold

NVE har i sitt vedtak drøftet i hvilken grad en utbygging av Silåga kraftverk vil ha betydning for bl.a. landskap, friluftsliv, reindrift og landbruk. Ulempene for disse tema er vurdert som små, og vil kunne avbøtes i stor grad ved hjelp av slipp av minstevannføring, tilpasning av anleggsperioden og terrengtilpasning av inngrepene med tilbakeføring til naturlig terreng/vegetasjon.

Departementet legger til grunn at tiltaket i noen grad vil ha konsekvenser for reindrift, landskap og friluftsinnteresser slik dette er omtalt i NVEs vedtak. Departementet slutter seg til NVEs vurdering av at disse ulempene i seg selv, og gitt avbøtende tiltak, ikke er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

Silåga kraftverk kan bidra med en årlig, fornybar kraftproduksjon på inntil 6 GWh. NVEs beregning av kostnadene, herunder et anslag over anleggsbidrag for tilknytning av kraftverket til nettet, viser at utbyggingsprisen blir høy. Departementets beregninger viser at de prissatte virkningene har en betydelig negativ nåverdi, og at dette også gjelder når NVEs høyprisbane for kraftpris legges til grunn.

Silåga kraftverk vil berøre en bekkekløft av B-verdi og redusere verdien av naturmangfoldet knyttet til bekkekløfta. En utbygging vil i noen grad ha konsekvenser for andre interesser. Etter departementets vurdering vil de samlede ulempene av Silåga kraftverk ikke kunne forsvares sett opp mot tilgangen på ny, uregulert energiproduksjon til en høy kostnad.

Etter en helhetsvurdering finner departementet at fordelene og nytten ved tiltaket er mindre enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkåret for konsesjon er ikke oppfylt, jmfør vannressursloven § 25.

5. Departementets vedtak

Innsigelsen fra Rana kommune og klagen fra Naturvernforbundet i Rana og omegn tas til følge. Det gis ikke konsesjon til Silåga kraftverk.

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Steinar Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Nordland
Heinbergåga Kraft AS
Nordland fylkeskommune
Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseliste

Naturvernforbundet i Rana og omegn Rana kommune	Skogveien 36 Postboks 173	8613 8601	SELFORS MO I RANA
---	------------------------------	--------------	----------------------